

Til Kunnskapsdepartementet

Høring om ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver

Jeg viser til høring av 20. oktober 2016 fra Kunnskapsdepartementet med frist for synspunkter og kommentarer innen 20. januar 2017.

I høringsbrevet vedlagt forslaget til ny rammeplan for barnehagene, skriver departementet «.. at også den nye rammeplanen skal bygge på den nordiske barnehagetradisjonen»

I lys av denne presiseringen, finner jeg det merkelig at en god tekst fra dagens rammeplan som presiserer nettopp dette, er fjernet i sin helhet:

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet som skal planlegges, dokumenteres og vurderes. Den enkelte barnehage står fritt til å velge metoder og omfang ut fra lokale forutsetninger og behov. Gjennomføringen av planene må være så fleksibel at det er rom for spontanitet og barns medvirkning. Barnehagens styrer har et særlig ansvar for å iverksette og lede barnehagens arbeid med planlegging, dokumentasjon og vurdering. Pedagogisk leder har ansvar for planlegging, dokumentasjon og vurdering av arbeidet i barnegruppen han/hun har ansvar for (KD, 2011, s. 53).

Jeg mener dette er et tiltak for å sikre at den nordiske barnehagetradisjonen bevares, og at det vil føre til en styrking av profesjonen når den gis både pedagogisk frihet og gjennomføringsansvar. Dette er også helt i tråd med tankene for skolen i St.melding 28. Vi oppnår ikke økt kvalitet i barnehagen uten at barnehagelærere får samme tillit som skolelærere.

Nedenunder følger kommentarer til enkeltkapittel i høringsforslaget:

Kap. 1 Barnehagens verdigrunnlag

I dette kapitlet mangler det en større presisering av barndommen som en viktig fase i livet for barna, og jeg er redd for at barndommens egenverdi er i ferd med å bli borte i det økte læringsfokuset. En setning fra forrige rammeplan beskriver dette godt; «*Barndommen er en livsfase med egenverdi i likhet med alle andre faser i livet*». Dette er en viktig presisering for å vise at barndommen ikke bare er en fase hvor man venter på andre viktigere faser i livet.

Barnehagens ansvar når det kommer til omsorgssvikt og opplysningsplikt er tydelig.

Det legges kjente verdier til grunn, verdier som er godt etablerte i den nordiske barnehagetradisjonen.

Kap. 2 Barns medvirkning

Avsnittet der det tydeliggjøres at barnehagen skal være bevisst på ulike uttrykksformer og tilrettelegge for medvirkning på måter som er tilpasset barnets alder, erfaringer, individuelle uttrykk og behov er godt beskrevet. Likevel må det nevnes at alle beskrivelsene om hva barnehagepersonellet «skal» står i kontrast til at barna skal få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og innflytelse på det som skjer i barnehagen. Her bør det revurderes om alle beskrivelsene om «skal» gjennom hele planen er nødvendige å ta med.

I avsnittet for samarbeid mellom hjem og barnehage står det i høringsutkastet; «...skal barnehagen legge til rette for at foreldrene og barnehagen jevnlig kan utveksle observasjoner og vurderinger om barnegruppens trivsel, utvikling og læring.» Dette er ikke forsvarlig i forhold til etiske prinsipper eller taushetsplikt, og må rettes opp. Foreldrene kan kun få slik informasjon om sitt eget barn.

Kap. 3 Barnehagens formål og innhold

De to første avsnittene er godt formulert, hvor det legges vekt på omsorg, danning, lek, læring, skaperglede, undring og utforskertrang. Et meget viktig punkt er å understreke at barnehagen **ikke bare skal ivareta, men fremme barnas behov for lek**. Vi snakker da om den leken barna selv oppfatter som lek, som grunnlag for egen trivsel og helse i barnehagealderen.

Leken har fått en alt for liten plass i høringsutkastet. Leken skal ha en fremtredende plass i barns liv i barnehagen og kan ikke beskrives med kun noen få setninger. I tidligere rammeplan sto dette; «Leken er et allment menneskelig fenomen der barn har høy kompetanse og engasjement. Den er en grunnleggende livs og læringsform som barn kan uttrykke seg gjennom». Dette er i samsvar med nordisk barnehagetradisjon, og ved å gi leken en større plass i styringsdokumenter vil vi ta vare på denne tradisjonen og barndommens egenverdi.

Når leken får en så liten plass i rammeplanen for barnehagen lurер jeg på om vi står ovenfor et paradigmeskifte i norsk barnehage historie og tradisjon. Dette vil gi barn en helt annen start på livet, hvor jeg ikke kan se at dette er til barns beste.

Det samme gjelder i stor grad avsnittet om sosial kompetanse. Dette er også et avsnitt som har fått en alt for liten plass i høringsutkastet, til tross for at det er viktigere enn noen gang. Vi ser av forskning at mange av våre ungdommer sliter med psykiske lidelser, og i lys av dette bør sosial kompetanse styrkes i større grad. Det viktigste vi kan lære barna i barnehagen i dag er; å fungere sammen med andre, konflikthåndtering, respekt for andre og hvordan man takler både å lykkes men også motgang. Derfor mener jeg at dette bør få en større plass og være mer utfyllende i ny rammeplan.

Kap. 5 Barnehagens fagområder.

Jeg vil understreke at arbeidet med fagområder i barnehagen må gjennomføres på en helhetlig og fleksibel arbeidsmåte. Her skal det være et tydelig skille til skolen. Personalet må ha frihet til å skape her og nå, og jeg tenker at setningene med «skal» bør reduseres. Pedagogikk er kunst like mye som kunnskap.

Kap. 6 Ansvar og roller.

På høringskonferansen ble det sagt at det i rammeplanen ikke var et ønske om å detaljstyre barnehagen, derfor finner jeg det merkelig at det nærmest er en stillingsbeskrivelse til styrer og pedagogisk leder i dette avsnittet.

Jeg synes at den faglige kompetansen og det faglige ansvaret til styrere og pedagoger godt kan komme tydeligere til uttrykk og da med vekt på metodefrihet, på bakgrunn av den kompetansen og kjennskapet disse gruppene har til barn, barndom og barnegruppene.

Kap. 7 Barnehagen som pedagogisk virksomhet.

Jeg mener at pedagogikkbegrepet i dagens rammeplanforslag er for snevert til å romme det pedagogiske mangfoldet i barnehagearbeidet. Det må legges mer vekt på lek som grunnlag for den pedagogiske virksomheten, og de minste barnas behov må gis større plass. Tilvenning og tilknytning er grunnlaget for hele småbarnsperioden, og dette må bli langt mer synlig i planen.

Som et tillegg til slutt vil jeg nevne at det ble sagt på høringskonferansen at det nye utkastet til rammeplan er skrevet på bakgrunn av nyere forskning. Dette kommer ikke til uttrykk i utkastet og man kan stille spørsmål om dennes validitet.

Departementet har bedt høringsinstansene særlig vurdere følgende spørsmål:

1) Forslaget til ny rammeplan fungerer som et tydeligere styringsdokument?

Dette er et styringsdokument som åpner opp for en styring utenifra, og som ikke ivaretar møtet mellom enkeltmennesker i øyeblikket. Det er interessant at høringsutkastet velger denne posisjonen, da senere forskning blant annet synliggjør at målstyring utenifra på ingen måter har den ønskede effekten.

Jeg forstår at det blir lettere å føre tilsyn og kontrollere dårlige barnehager, men tror ikke dette alene vil være med å heve kvaliteten i disse barnehagene. Samtidig kan det bli kvelvende og lite motiverende for ansatte med høy kompetanse og allerede god yrkesutførelse.

2) Forslaget til ny rammeplan fungerer som et velegnet arbeidsdokument for barnehagepersonalet?

Den utstrakte bruken av «skal» og en lang kravliste virker mer som en stillingsinstruks enn et pedagogisk styrings- eller arbeidsdokument. Som tidligere påpekt må de som arbeider i barnehagen gis tillit i sine pedagogiske avgjørelser hvis man ønsker å utvikle pedagogiske kvalitet og ikke kun en sjekkliste.

3) Forslaget til ny rammeplan ivaretar barnehagens brede samfunnsmandat?

Jeg tolker barnehagens brede samfunnsmandat som å ivareta barnas beste også i et fremtidsperspektiv. Da er beskyttelse av retten til lek i barnehagen, utvikling av sosial kompetanse og barndommens egenverdi helt sentrale. Derfor synes jeg ikke høringsutkastet slik det nå fremstår ivaretar barnehagens brede samfunnsmandat.

4) Hvilke deler av rammeplanen som bør utdypes i veiledningsmateriell?

Det bør settes av nok midler til at høgskole- og universitetssektoren kan utvikle kurs og videreutdanninger som bidrar til at barnehagelærerne får støtte til sitt arbeide med å lede tolknings- og implementeringsarbeidet i barnehagene.